

підсилюють емоційний вплив і сприяють створенню незабутніх образів. Застосування ефективних прийомів трансформації форми дозволяє художнику загострювати увагу глядача на важливих деталях, пробуджувати глибинні страхи та формувати унікальну атмосферу напруги. Такий підхід робить персонажів не лише жахаючими, але й концептуально насиченими, здатними викликати сильний емоційний відгук.

Список використаних джерел

1. Kosemen C. M. (2006). *All Tomorrows*. Time Publishing.
2. Morgan J. (2002). *The Biology of Horror: Gothic Literature and Film*. Southern Illinois University Press.
3. Pan Xiao Tian, Garyuel Seo.(2019). Study on the Design of Game Horror Character. *Journal of Digital Contents Society Academic journal*, 20(2), 239-246.
4. Stack, G. J., & Plant, R. W. (1982). The Phenomenon of “The Look.” *Philosophy and Phenomenological Research*, 42(3), 359–373 p.

ВПЛИВ РІЗНИХ ЧИННИКІВ: ПОЛІТИЧНИХ, СОЦІАЛЬНИХ, ЩО ПРИВЕЛИ ДО ЗМІН У ТВОРЧІЙ СВІДОМОСТІ МИТЦІВ В УКРАЇНСЬКОМУ НАТЮРМОРТІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ ст.

Ковалевський А. Г, аспірант

*Науковий керівник: Михальчук В.В., кандидат мистецтвознавства,
доцент*

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Ключові слова: Радянський Союз, українське мистецтво, натюрморт, соціалістичний реалізм, ідеологія, цензура, художній вираз, культурний контекст, соціально-політичний контекст, національна ідентичність, академізм, модернізм, постмодернізм.

У другій половині ХХ століття український натюрморт зазнав значних змін під впливом як традиційних жанрових канонів, так і модерністських тенденцій. Натюрморт ставав не лише відображенням краси побутових предметів, але й майданчиком для вираження особистісних та суспільних переживань. Художники почали експериментувати з композиційними рішеннями, кольоровою палітрою та технікою виконання, інтегруючи елементи реалізму, символізму та експресіонізму.

З одного боку, зберігалися традиційні мотиви: ретельно опрацьовані деталі, гра світла й тіні, що підкреслювали фізичну присутність об'єктів. З іншого боку, натюрморт отримав нове значення як засіб критичного осмислення повсякденності, відображення внутрішнього світу та реакції на соціально-політичні зміни. Через символічні образи та інноваційні

композиційні підходи митці вміло поєднували особистісну експресію з колективною культурною пам'яттю.

Ідеологічні настанови Радянського Союзу вимагали від митців створення позитивних, піднесених образів, що відображають соціалістичну дійсність. Це знайшло відображення у виборі тем натюрмортів, серед яких переважали сюжети про добробут, працьовитість, багатство природи та плоди колективної праці [1]. Художники часто використовували зображення продуктів сільського господарства, знарядь праці та предметів, що символізували досягнення соціалістичного суспільства. Тому натюрморт став не лише жанром зображення побутових сцен, а засобом пропаганди та ідеологічного впливу.

Водночас вивчення натюрмортів цього періоду дозволяє виявити не лише офіційні тенденції, а й прихований сенс, який художники надавали своїм роботам. Деякі художники намагалися зберегти елементи національної культури, традиційні мотиви та колорит, що суперечило офіційній доктрині. Вони використовували натюрморт як засіб тонкого вираження своїх поглядів і переконань, часто прихованих у природі. Це сприяло збереженню та розвитку української мистецької традиції в період тоталітарного режиму.

Для натюрмортів цього періоду була характерна ідейна спрямованість, яка виявлялася у підборі предметів і композицій. Часто на полотнах можна було побачити зображення предметів, пов'язаних з працею, наприклад, сільськогосподарських знарядь, продуктів харчування, результатів праці колгоспників і робітників. Фрукти, овочі, хліб, молоко - все це символізувало процвітання і благополуччя радянського народу, підкреслювало стабільність і процвітання країни.

Кольори і композиція натюрмортів також підпорядковувалися загальним ідеологічним настановам. Художники використовували яскраві, насичені кольори, які створювали оптимістичний настрій. Композиції вирізнялися ясністю, простотою та гармонійністю, що відповідало принципам соціалістичного реалізму, спрямованому на створення образів, зрозумілих і доступних широким верствам суспільства[1].

У творчості українських художників цього періоду, таких як Тетяна Яблонська, Олександр Хвостенко-Хвостов та ін., простежується вплив соціалістичного реалізму на їхні натюрморти. Наприклад, натюрморти Яблонської часто містять прості побутові предмети, що відображають скромність і простоту радянського життя, а також символи, що втілюють радянські ідеали [3].

Як зазначає В. Зіневич: «В сучасній художній культурі України помітно зростає увага до натюрморту. Посилюється значимість натюрморту, який стає невід'ємною частиною сьогоденного побуту та набуває все більшого значення в оформленні інтер'єрів. В кожному натюрморті художника свій емоційний ключ, своя мова, з якою художник звертається до глядача. Зображуючи одні й ті ж предмети, художники

висвітлюють їх зовсім по-різному, залежно від задуму, особливостей живописної манери, від вимог часу». [2]

Таким чином, вплив жанру натюрморт у другій половині ХХ століття полягав у здатності перетворити звичайні предмети на потужний художній засіб, який відображав як естетичні прагнення, так і глибокі соціальні трансформації в українському суспільстві.

Після припинення існування Радянського союзу та відтворення України як самостійної держави митці отримали шлях до створення творів не обтяжених ідеологічними заборонами.

Спостерігалися процеси легалізації різновекторних пластів культури, що увібрали як вітчизняний, так і зарубіжний естетичний досвід: з одного боку – заборонені раніше вітчизняний модерн та авангард, з іншого – змішані конфігурації західних спрямувань. [4]

Український натюрморт – жанр мінливий. Наступність і новаторство – основні складові його розвитку. Вітчизняному натюрморту ХХ – початку ХХІ століття властиві як загальні ознаки образотворчого мистецтва, так і свої особливості. Кожній митець шукає щось «своє», індивідуальне і неординарне. Особливості розвитку українського натюрморту полягають в філософії та пластиці предметів, що зображені на ньому.

Сучасному українському натюрморту притаманні національний колорит і предметність. Але, водночас, українське мистецтво тяжіє і до європейських традицій. [2]

Колорит українського натюрморту другої половини ХХ та першої чверті ХХІ століття відзначається багатством стилістичних напрямків і глибокою трансформацією в підходах до зображення предметів та кольору. Цей період охоплює як радянські, так і пострадянські часи, що позначено соціально-політичними змінами, а також розвитком сучасного українського мистецтва в умовах глобалізації.

У сучасному українському натюрморті колорит може бути як емоційно насиченим, так і абстрактним. Активно використовуються різні техніки – від класичного живопису до цифрових методів, що дозволяють по-новому підходити до зображення предметів. Колір стає головним засобом вираження ідей, а не лише інструментом для зображення реальності.

Основні риси колориту:

Насиченість і яскравість. Кольори стають більш сміливими, виразними, нерідко відображаючи національну культуру та ідентичність.

Комбінування стилів. Переплетення реалізму, модернізму та абстракціонізму. Колір використовувався для створення настрою, а не лише для передачі реалістичних зображень.

Експериментальність: Використання нових технік і підходів до кольору, що відповідає загальному прагненню до оновлення мистецтва та осмислення сучасності.

Колорит українського натюрморту за цей період відображає поступову емансипацію художнього мислення, відходячи від традиційних

канонів і відкриваючи нові горизонти для експресії та символізму. На початку XXI століття натюрморт став відображенням культурного плюралізму та зростання впливу глобалізації. Колорит у сучасному українському мистецтві різноманітний і багатозначний, тому що митці використовували колір не тільки як естетичний елемент, а й як символічний засіб. Він стає інструментом для передачі глибоких емоцій та ідей, відображаючи складні соціальні та культурні процеси. Художники експериментують з палітрою, поєднуючи традиційні українські кольори з сучасними тенденціями, створюючи унікальні візуальні наративи. Такий підхід дозволяє не лише зберігати національну ідентичність, але й інтегруватися у глобальний мистецький контекст.

Список використаних джерел

1. Авер'янова Н. Українське образотворче мистецтво в добу тоталітаризму. Українознавство. 16/2012. С. 43-46.
2. Зіневич В. М. Сучасний український натюрморт: пошуки нової предметності. Інститут мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка, Соціально-гуманітарний вісник, Вип. 20, 21, 2018.
3. Клімова Т. «Соціально-ідеологічні аспекти українського натюрморту 1950-60-х років». Українське мистецтвознавство. 2009. № 3. С. 78-92.
4. Kriuk, Oleksandr, Kriukova Ganna, Mostovshchykova Daria. Витоки формування національного стилю в українському образотворчому мистецтві XX – початку XXI століття. Міжнародний науковий електронний журнал ЛОГОΣ. ONLINE. № 8, April, 2020.

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ РОЛЬ У МИСТЕЦТВІ

Клімачова Я. А., здобувач вищої освіти

Авула А. І., доктор філософії, доцент, доцент кафедри цифрового мистецтва

Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: живопис, скульптура, графіка, народне мистецтво, цифрові технології, відеоінсталяція, проекти доповненої та віртуальної реальності.

У наш час світ мистецтва швидко змінюється під впливом технологій та глобалізації. З одного боку, є традиційні види творчості, що спираються на багатий історичний досвід. З іншого — з'являються нові медіа та візуально-експериментальні форми вираження, що часто пов'язані з цифровими технологіями. У цій роботі ми розглянемо, як традиційні напрями в мистецтві співіснують із сучасними інноваціями та які можливості це відкриває для художників і глядачів.